

Norsk undersökning om kampsport vilseleder

Publicerat 2015-02-05 av Stefan Stenudd

En norsk undersökning påstår sig bevisa att ungdomar som tränar kampsport blir våldsamma och asociala. Men den bevisar ingenting annat än sina egna vetenskapliga brister och ett oetiskt sätt att försöka dölja dem. Den är med andra ord fullständigt vilseledande.

När vi i Svenska Budo & Kampsportsförbundets styrelse först hörde talas om undersökningen för några år sedan blev vi förbryllade, eftersom vårt förbunds samlade erfarenhet genom 55 år och hundratusentals utövare snarare är den motsatta: ungdomar som tränar våra idrotter lär sig att behärska sin aggression och deltagandet i våra föreningars verksamhet bidrar till deras socialisation.

Självklart välkomnar vi med förtjusning forskning om våra idrotter som är seriös och vederhäftig, men det är inte den norska undersökningen. Ändå används den av såväl slarviga journalister som självutnämnda experter.

Undersökningen *Participation in power sports and antisocial involvement in preadolescent and adolescent boys* är författad av psykologerna Inger M. Endresen och Dan Olweus, båda verksamma på universitetet i Bergen då den publicerades år 2005. Själva undersökningen gjordes 1997-1999 i samma stad.

Här är den i sin helhet.

Grundlös hypotes

Endresen och Olweus baserar sin undersökning på hypotesen att kampsport skulle skapa våldsamhet och asocialt beteende hos tonåringar. De menar att hypotesen stöds av tidigare forskning. Men undersökningarna de själva nämner ger en oklar bild och flera av dessa konstaterar det motsatta: att kampsport gör deltagarna mindre våldsamma och bättre socialt anpassade.

Dessutom pekar flera av de refererade undersökningarna på att andra idrotter än kampsport inte har annorlunda effekt, snarare i vissa fall sämre.

Att forskningen på detta område inte kommer till någon tydlig slutsats konstateras även i denna sammanställning från 2010 av fler undersökningar, inklusive den av Endresen och Olweus: ***The social-psychological outcomes of martial arts practise among youth: A review.*** Där påpekas också att den norska undersökningen är behäftad med flera allvarliga svagheter.

Förutom den tidigare forskningen stöder Endresen och Olweus sin hypotes på ett luddigt resonemang om att kampsportsträning oundvikligen skulle medföra aggressivt beteende och "macho"-ideal. Det är ren spekulering som de inte har några sakliga belägg för. Dessutom finns det ingenting i deras

resonemang som skulle utesluta andra idrotter – eller för den delen vilken social verksamhet som helst.

Endresen och Olweus har skapat sin hypotes endast utifrån oinsatta gissningar.

Det duger inte i forskning med statistisk metod. Den måste börja med en noggrant uppställd hypotes på vetenskaplig grund, eftersom det annars är omöjligt att skilja slump från signifikans.

Läroböckerna i statistik är fulla av roliga exempel på hur galet det går om man bara letar korrelationer, utan att i förväg noga begrunda vilka av dem som det finns goda skäl att se kausalitet i. Endresen och Olweus borde ju ha läst åtminstone någon av dem.

Allt inom felmarginalen

Den norska undersökningen hade i slutänden endast 477 skolpojkar mellan 11 och 15 år i sitt material – och i subgrupper betydligt mindre än så. Samtliga var från skolor i Bergen 1997 och två år fram (11-13-åringar följdes i två år). Därför är alla undersökningens slutsatser inom felmarginalen. Med andra ord bevisas ingenting.

Exempelvis var det bara 121 pojkar som vid alla tre tillfällen svarade på enkäten om våldsamhet. Av dem hade 75 pojkar inte deltagit i dessa sporter. Endast 46 hade tränat någon eller några av sporterna. Bara tio hade tränat såväl första som tredje året – och det är förstas bara från den lilla gruppen något kan kalkyleras om hur kampsport påverkar våldsamheten.

Det är alldeles för små siffror för att kunna säga något alls. Endresen och Olweus försökte dölja detta genom en mycket dubiös räkneoperation som gjorde de 121 till 254, men det enda sådant åstadkommer är att öka felmarginalen i motsvarande grad.

De undviker mestadels att ge tydliga siffror på antalet pojkar i respektive kategori, i synnerhet när dessa siffror är pinsamt låga. I stället presenterar de procenttal som är direkt missvisande, eftersom de innehåller fler signifikanta siffror än underlaget berättigar. Detta kan bara förklaras som avsiktligt vilseledande.

Minst lika beklämmande är att Endresen och Olweus döljer felmarginalen. I stället tillämpar de något som kallas p-värde och som allvarligt ifrågasätts i seriös statistisk metod, även alltmer av psykologin (se t.ex. ***There's Life Beyond .05 - Embracing the New Statistics***).

För några av sina påståenden hade Endresen och Olweus endast några enstaka skolpojkar till underlag. Ändå hävdar de att de har starkt stöd för sina slutsatser. Det är så vilseledande att det bara kan förklaras som medveten manipulation.

Diagram på våldsutveckling

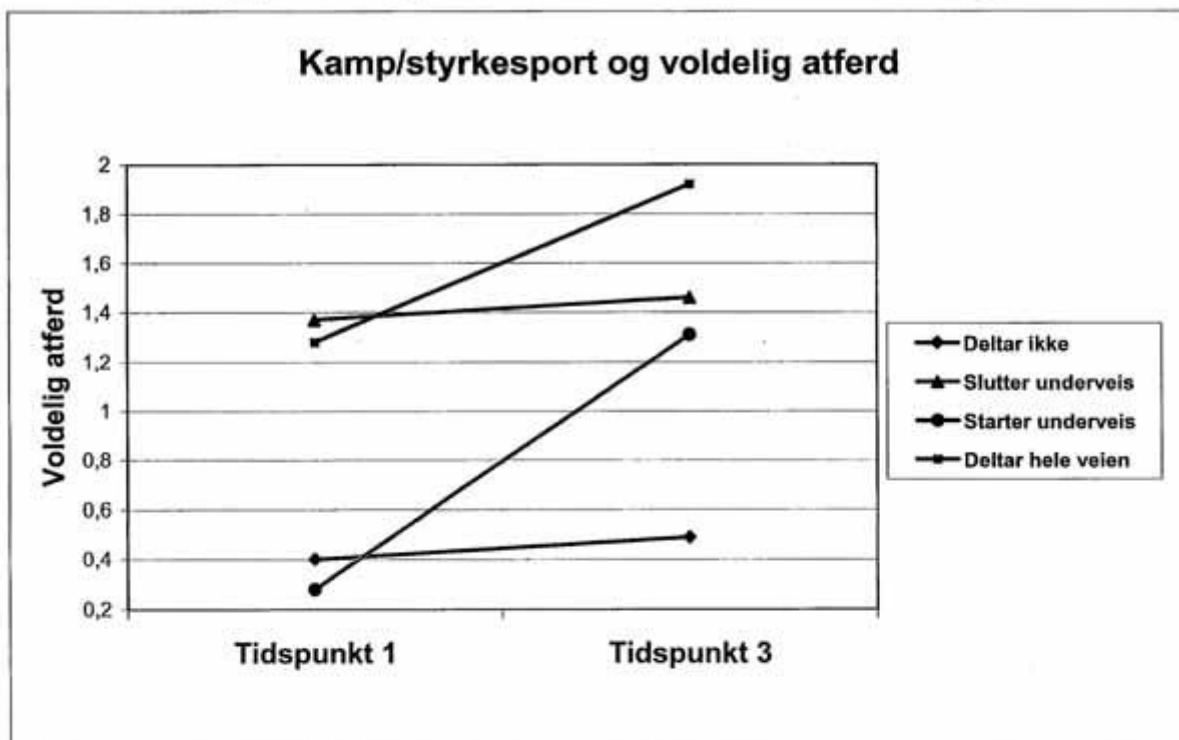
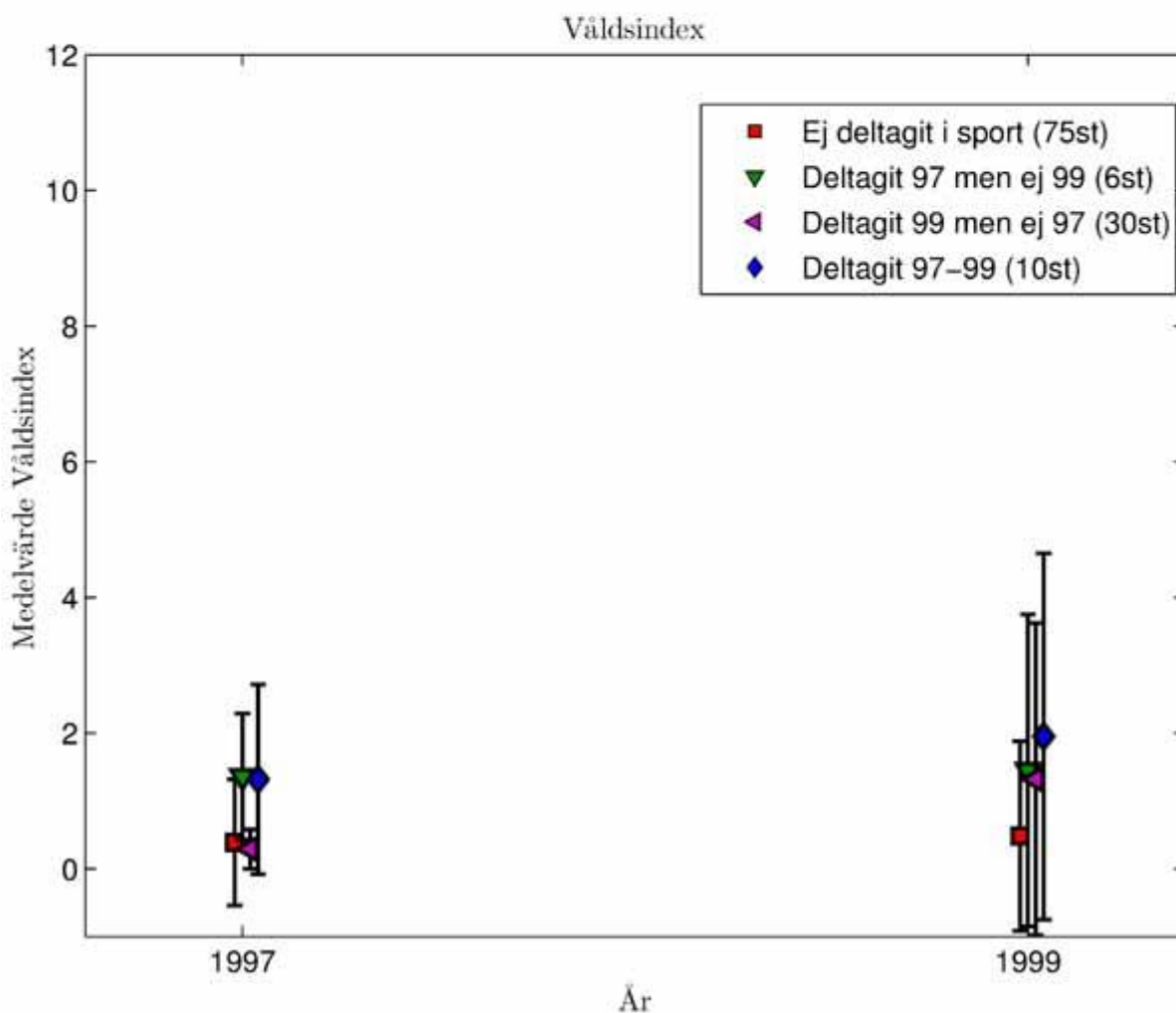

Diagram av Endresen och Olweus i den norska undersökningen. Enbart medelvärden visas.

Samme resultat med error bars för standard

Mest tyngdlyftning

Den norska undersökningen använder det egna uttrycket "power sports" och inkluderar där tre martial arts som de klumpar ihop till en grupp (karate, taekwondo och judo), dessutom brottning, boxning och tyngdlyftning.

Det betyder att ingen av idrotterna i vårt förbund är undersökt – möjligen kickboxning undantagen, som Endresen och Olweus gissar är en stor del av gruppen boxning, utan att ens bry sig om att granska saken närmare.

Man frågar sig varför tyngdlyftning är inkluderad, eftersom den på många punkter skiljer sig avsevärt från övriga sporter – även på det viktiga viset att detta ofta tränas utanför ledarledd klubbverksamhet.

Endresen och Olweus hänvisar även här till luddiga påståenden om macho-kultur, som faller redan på att de inte skapat någon definition av vilka övriga idrotter eller andra verksamheter som ingår. Man kan inte vetenskapligt använda en kategori man inte ens har formulerat så att det går att avgöra vilka som ingår och inte ingår i den.

Därmed är detta urval enbart baserat på fördomar.

Tyngdlyftning är den ojämförligt största kategorin i undersökningen. Pojkar som har utövat denna idrott utgör över hälften (53% - 58% vid de tre mätillfällena) av alla som ägnat sig åt någon "power sport". Därmed är de övriga tre grupperna försvinnande små i jämförelse.

Inte nog med det. Cirka 40% av tyngdlyftningsdeltagarna har även tränat någon av de andra sporterna den norska undersökningen inkluderar. Det betyder att antalet som renodlat tränat övriga sporter är ännu mindre än det redan låga antal Endresen och Olweus räknar med i sin undersökning.

Tyngdlyftning är den enda av sporterna som ens kommer i närheten av att ha tillräckligt många pojkar involverade för att försöka klargöra något alls med statistik.

Om inte tyngdlyftning hade tagits med skulle underlaget för undersökningen ha blivit så litet att att slutsatser av den vore uppenbart löjliga att försöka sig på.

Det betyder även att allt Endresen och Olweus tycker sig finna skulle kunna härröra sig till tyngdlyftning och dess effekter på deltagarna, inte alls kampsporter.

Bara frågeformulär

Den norska undersökningen gjordes enbart med enkäter som eleverna själva fick fylla i vid tre olika tillfällen. Inga uppgifter inhämtades från t.ex. föräldrar, lärare eller polismyndighet.

Endresen och Olweus skriver att eleverna uppmanades att svara sanningsenligt och att deras svar var konfidentiella, som om det skulle räcka för att garantera fullt korrekta svar från allihop. Det är mer än lovligt naivt.

Vad som därmed bedömdes kan inte ha varit våldsamt och antisocialt beteende, utan möjligen graden av beredvillighet att uppge sådant. Det är en helt annan sak. Och där kan det skilja sig mellan kampsportsutövare och de som inget tränat, av helt andra skäl än att de förstnämnda skulle ha blivit mer asociala. Det kan lika gärna förklaras omvänt med ökad uppriktighet.

Att Endresen och Olweus inte med ett ord diskuterar problemet med metoden frågeformulär, som är det enda material de har i sin undersökning, är obegripligt i samband med seriös forskning.

Frågorna som pojkarna besvarade presenteras inte ens i undersökningen.

Referensgruppen rensad

Som referensgrupp användes de ungdomar som inte tränat någon av dessa "power sports". I och med det urvalet är referensgruppen inte representativ för ungdomar i allmänhet, och det går inte att påstå att den enda konsekvensen av urvalet är just att de inte tränat dessa sporter.

Det är vådan av att som referens använda något annat än en slumpmässigt sammansatt grupp. Man vet inte vad ett urval kan ha mer gemensamt än just det kriterium de valdes på.

Detta berör Endresen och Olweus inte alls i sin undersökning. Det är som om de tror att det enda som skiljer människor åt är huruvida de tränar "power sports" eller ej. Det är precis på detta vis statistik oftast går vilse.

Skillnad mellan "power sports"

Undersökningen konstaterar i sitt eget resultat skillnader mellan effekterna av olika "power sports" men ställer ändå inte den berättigade frågan om det antyder att definitionen av gruppen kan vila på felaktiga grunder. Sporterna kan ha så stora inbördes skillnader att det inte är meningsfullt att kombinera dem i "power sports", som om de vore närmast likvärdiga.

Om man klumpar ihop ett antal idrotter för att visa att de har något gemensamt, måste man vara lyhörd för varje indikation på att de skiljer sig åt. Det viftar Endresen och Olweus undan. Detta trots att undersökningen konstaterar att "martial arts" (karate, taekwondo och judo) hade lägre effekt på våld och asocialt beteende än de andra sporterna.

Hur många klubbar?

Det låga antalet undersökta pojkar från flera sporter väcker också frågan hur många klubbar det handlar om. Antalet klubbar i respektive sport kan inte vara alltför stort i Bergen, som vid tiden för undersökningen hade 200.000 invånare.

Om detta nämns absolut ingenting i undersökningen. Den har inte ens någon uppgift på om pojkarna har tränat i föreningsdriven verksamhet eller ej.

Då antalet pojkar i undersökningen är så litet, torde antalet klubbar de eventuellt tränat i vara ännu mindre. Det har Endresen och Olweus inte brytt sig om att ta med i beräkningen, som om det vore betydelselöst.

Klubbhemvisten är ytterst viktig på åtminstone två sätt: få klubbar totalt betyder osäkerhet om hur resultaten kan ha allmängiltighet utanför just dessa klubbar, dessutom kan deras upptagningsområden ha viktiga samstämmigheter som inte har med idrotterna i fråga att göra.

Kvasivetenskap

Men Endresen och Olweus ignorerar hela frågan om klubbtilhörighet. De ser inget annat än att blott de utvalda idrotterna i sig skulle kunna spela roll för pojkarnas eventuella asociala och våldsamma tendenser.

Det är inte vetenskap. Snarare påminner det om vad vi idag plägar kalla kvasivetenskap. Ett annat passande modernt ord är desinformation, ett medvetet vilseledande. Endresen och Olweus kan inte ha varit aningslösa om sin undersöknings katastrofala svagheter. De har bara valt att göra allt för att dölja dem.

Jag vet att jag i det ovanstående är hård i min bedömning av den norska undersökningen, men det är ingenting mot de infama påståenden som Inger M. Endresen och Dan Olweus gör om idrotter som värdesätts högt av miljoner entusiastiska utövare över hela världen.